

Mechels hoen

Het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) door SLE
is erkend door de Vlaamse overheid

Doel

Instandhouding lokaal ras

Eigenschappen

Herkomst De geschiedenis van dit ras is er één van vallen en opstaan. Maar één ding is zeker: dit ras heeft een enorme bloeiperiode gekend. In de streek tussen Dendermonde en Mechelen werd in de eerste helft van de negentiende eeuw een koekoekkleurig landhoen gefokt met witte onbevederde loopbenen, de Vlaanderse koekoek. Deze streek was gekend voor de fok van vleeshoenders. Om met het bestaande landhoen een dikke, malse en smakelijke braadkip te bekomen, diende men zijn toevlucht te nemen tot het 'kapoenen', het castreren van de hanen. Vanaf 1850 werden er in België, door de Antwerpse zoo, Brahma's ingevoerd. Via de zoo kwamen deze reuzenkippen met bevederde voeten terecht bij slachtkuikenfokkers. Daar werden ze op grote schaal met de bestaande landhoenders gekruist. Later werden ook nog andere Aziatische rassen ingekruist en zo werd de kwalitatief beste vleeskip aller tijden gecreëerd: het Mechels hoen. Dankzij de zeer goede vleeseigenschappen veroverde deze dieren tegen het einde van de negentiende eeuw de Belgische markt. Daarna volgde ook het buitenland. Het afmesten van het Mechelse hoen gebeurde in 'epinettes', een soort houten kooien waarin de kippen een brij te eten kregen op basis van boekweit en afgeroomde melk. Na de oorlog zorgde vooral de kuikenziekte pullorum ervoor dat 80 procent van de kuikens bezweken. Dit betekende bijna de doodsteek voor het ras. Hoewel de fokkerij zich vandaag hoofdzakelijk afspeelt bij liefhebbers, vierde de Mechelse recent zijn comeback als bedrijfshoën en dit voor de productie van een stukje exclusief kippenvlees. Het Mechels hoen wordt ook wel eens Mechelse koekoek genoemd. De term koekoek slaat op de meest typische kleurslag van dit hoen; zwart met wit-grijs-achtige banden. Daarnaast werden in het verleden ook andere kleurslagen erkend: wit, zwart, blauw, zwart goudhalzig, zwart zilverhalzig, wit zwartcolumbia en goudkoekoek (koekoek goudhalzig). Witte Mechelse komt men weer vaker tegen, maar of de laatste zes kleurslagen vandaag nog bestaan, is onduidelijk.

Mechels hoen

Algemeen voorkomen

Mechelse hoenders zijn grote dieren met toch een aangenaam karakter. Naast de goede vleesopbrengst produceren de hennen ook nog eens een voldoende aantal eieren. Typisch voor de Mechelse is de bevedering op de poten en tenen.

Eigenschappen

- vleesras, groeit traag
- vliegt niet, kleine uitloop volstaat
- vereist een droog hok en evenwichtige voeding
- kalm, rustig dier
- kan zelf instaan voor het uitbroeden en grootbrengen van de kuikens
- legt 150 tal gele eieren/jaar van een 55 gram

Uiterlijk haan

- **kam:** enkel, klein en recht met 4 tot 6 regelmatig gevormde kamtanden, de kamhiel volgt iets de schedellijn, tamelijk fijn van weefsel en levendig rood van kleur
- **kop:** krachtig en breed, aangepast aan het volume van het dier
- **gezicht:** glad, levendig rood van kleur, fijn van weefsel
- **snavel:** middellang, krachtig, licht gebogen naar de punt toe, kleur naargelang de kleurslag
- **kinlellen:** middelgroot, langwerpig rond, fijn van weefsel, levendig rood van kleur
- **oorlellen:** middelgroot, langwerpig, fijn van weefsel, levendig rood van kleur
- **ogen:** rond, levendig van uitdrukking, oranje-rood
- **hals:** krachtig, middellang, iets naar voor gericht, weinig gebogen
- **romp:** breed, diep, lang en rechthoekig van vorm, gevuld van voor tot achter, houding horizontaal
- **rug:** lang, zeer breed over de gehele lengte, vlak tussen de schouders, horizontaal
- **borst:** vol, zeer breed en diep, goed gespierd
- **vleugels:** tamelijk kort, goed gesloten en aangetrokken tegen het lichaam, bijna horizontaal gedragen; vleugeleinden schuilgaand onder het zadelbehang; slagpennen breed, elkaar goed afdekkend
- **staart:** kort, slechts iets boven de horizontale ruglijn gedragen; talrijke korte kleine sikkels die in hun geheel een breed kussen vormen; de staartstuurveren tamelijk kort, langs achter gezien enigszins gespreid in een omgekeerde V-vorm; staartdekveren talrijk maar tamelijk kort, goed aansluitend bij de sikkels en het zadelbehang
- **benedendijen:** lang, dik, goed gespierd
- **loopbenen:** middellang, krachtig, goed uit elkaar staand en langs voor gezien recht en evenwijdig aan elkaar; aan de buitenzijde middelmatig bevederd, vrij van gierhakken. Kleur naargelang de kleurslag
- **tenen:** krachtig, vrij dik, goed gespreid, de buitenteen is middelmatig en de middenteen bij voorkeur iets bevederd. Dezelfde kleur als de loopbenen
- **nagels:** kleur naargelang de kleurslag
- **bevedering:** donsrijk en vol zonder overvloedig of los te tonen
- **halsbehang:** goed gevuld, middellang, reikend tot op de schouders
- **zadelbehang:** overgang naar staart goed opvullend, middellang

Uiterlijk hen

Behalve de secundaire geslachtsverschillen, dezelfde kenmerken als bij de haan, met uitzondering van:

- **achterlijf:** dieper en voller met meer ontwikkeld achterlijf
- **borst:** dieper en voller dan bij de haan
- **bevedering:** zadelkussen goed gevuld

Kleurslag

Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) Steunpunt Levend Erfgoed (SLE) vzw
WWW.SLE.BE - info@sle.be

Erkende kleurslagen (8): koekoek, koekoek goudhalzig, wit, zwart, blauw, zwart goudhalzig, zwart zilverhalzig, wit zwartcolumbia.

1. Koekoek

- **loopbenen en tenen:** witroze
- **snavel en nagels:** wit, enkele potloodstreepjes donkere aanslag zijn toegestaan bij de hen

2. Koekoek goudhalzig

- **loopbenen en tenen:** witroze
- **snavel en nagels:** wit, iets donkere aanslag is toegestaan

3. Wit

- **loopbenen en tenen:** witroze
- **snavel en nagels:** wit

4. Zwart

Het gevederte vertoont geen uitgesproken groene keverglans. Donskleur lichtgrijs tot zelfs witachtig.

- **loopbenen en tenen:** witroze met lichtgrijze aanslag
- **snavel en nagels:** wit met iets donkere aanslag

5. Blauw

- **loopbenen en tenen:** witroze met lichtgrijze aanslag
- **snavel en nagels:** wit met iets donkere aanslag

6. Zwart goudhalzig

De gouden veergedeelten zijn vrij intensief gekleurd en neigen meer naar het rode dan naar het gele.

- **loopbenen en tenen:** grijsachtig
- **snavel en nagels:** wit met donkere aanslag, grijsachtig

7. Zwart zilverhalzig

- **loopbenen en tenen:** grijsachtig
- **snavel en nagels:** wit met donkere aanslag, grijsachtig

8. Wit zwartcolumbia

- **loopbenen en tenen:** witroze
- **snavel en nagels:** wit, iets donkere aanslag toegestaan

Gewichten

Jonge haan 4,00 kg
Jonge hen 3,00 kg

Overjarige of oude haan 5,00 kg
Overjarige of oude hen 4,00 kg

Te vermijden fouten

Te weinig gewicht; onvoldoende diepe borst; smal in schouders en rug; afhellende rug; te hoge beenstelling; te krappe of te rijke poot- en teenbevedering; dijkussen bij de hen; donkere tot aangeslagen snavel; wit in de oren; oogkleur te bleek; te grote of omvallende kam; plooi in de kam.

Zware fouten

Sporen van geel pigment in de snavel, benen of huid; aanwezigheid van gierhakken; onbevederde loopbenen; witte oren.

Status

Algemeen verspreid.

Geografisch

Verspreid in Vlaanderen. Ook in Franstalig België, Duitsland en Frankrijk.

Systeem van identificatie - niet-verwijderbare ring

Pluimvee dat gehouden wordt op het eigen erf dient niet identificeerbaar te zijn en bij het verhandelen van dieren van de ene fokker naar de andere moeten de dieren ook niet identificeerbaar zijn. Maar van zodra dieren naar een verzameling (tentoonstelling of verkoopsmarkt, ...) gaan, moeten ze identificeerbaar zijn met een niet-verwijderbare pootring. SLE verdeelt ringen die ook op pluimveetentoonstellingen aanvaard worden (EE-ringen). Daarnaast heeft SLE ringen voor dieren van eigen kweek die bestemd zijn voor huis- tuin- en keukengebruik.

De ringmaat voor het Mechels hoen: 27 mm (haan) en 24 mm (hen).

De wet zegt het volgende: ***“Het verhandelen van pluimvee en hobbypluimvee naar en door ‘hobbyhouders’, al dan niet via de markten, is verboden, met uitzondering van de afwijkingen.”***

De afwijkingen:

1) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van pluimvee en hobby pluimvee, al dan niet via de markten, door een **pluimveehandelaar** toegelaten onder de volgende bijkomende voorwaarden:

De pluimveehandelaar kan enkel pluimvee en hobbypluimvee verhandelen dat afkomstig is van:

- a) een houder van **pluimvee geregistreerd in Sanitel**.
- b) een houder van **hobbypluimvee geregistreerd in Sanitel**, op voorwaarde dat deze al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd. De aangekochte dieren waren bovendien minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd.
- c) een houder van **hobbypluimvee, die niet in Sanitel geregistreerd** is, op voorwaarde dat:
 - de verhandelde kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen individueel geïdentificeerd zijn met een gesloten **niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
 - deze de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.
 - de aangekochte dieren ten minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd waren.

2) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee, al dan niet via de markten, **door een in Sanitel geregistreerde hobbyhouder** toegelaten onder de volgende voorwaarden:

a) De houder is verplicht om al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwerg- kwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts te laten vaccineren tegen ND. Deze vaccinatie gebeurt ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het schema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie wordt door de erkende dierenarts geattesteerd.

b) Voor het verhandelen naar een handelaar, moeten de verhandelde dieren volgens de instructies vermeld onder punt 1.c al tenminste 15 dagen en maximum 9 maanden gevaccineerd zijn.

c) Voor het verhandelen naar een andere houder van hobbypluimvee, al dan niet in Sanitel geregistreerd, moeten de verhandelde dieren gevaccineerd zijn volgens de instructies vermeld onder punt 1.c.

3) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee door **een niet in Sanitel geregistreerde hobbyhouder**, met uitzondering van de verkoop via de markten, toegelaten onder de volgende voorwaarden:

a) ***De houder kan zonder voorwaarden zijn hobbypluimvee direct verhandelen met een andere hobbyhouder.***

b) De houder kan zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen verhandelen **aan een pluimveehandelaar** op voorwaarde dat:

i. deze dieren individueel **geïdentificeerd zijn met een gesloten niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoö- technische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.

ii. de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND werden **gevaccineerd**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het schema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.

Systeem voor registratie van afstamming

Steunpunt Levend Erfgoed vzw gebruikt een eigen softwaresysteem om het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) te kunnen doen. Het is een eenvoudig systeem dat enkel beoogt te registreren wie welke dieren houdt en hoeveel. Identificatie van de dieren is voor dit systeem niet nodig aangezien volgende gegevens door de fokker zelf kunnen ingevoerd worden. Iedereen die een account aanmaakt via www.sle.be en mijnSLE kan gratis het programma gebruiken. SLE-lidmaatschap is niet vereist.

In de databank volgende gegevens bijgehouden:

- de eigenaar
- het ras

- de kleurslag
- Verder kan geantwoord worden op volgende vragen:
- Ik heb een idee van het aantal jonge en volwassen dieren per geslacht
 - Ik heb alleen een idee van het aantal dieren per geslacht
 - Ik heb alleen een idee van het aantal jonge en volwassen dieren
 - Ik moet me beperken tot een globaal aantal dieren

Steunpunt Levend Erfgoed vzw werkt aan een nieuw patrimoniumbeheerprogramma waarin het ook voor neerhofdieren mogelijk zal zijn dieren op individuele basis te registreren en afstammingsgegevens zullen kunnen bijgehouden worden.

Selectie- en fokdoelstellingen

Het Mechels hoen is een vleeshoen, legt gele eieren van een 55 gram. Het doel van de fokkerij is de instandhouding met behoud van de kenmerken en de nutsdoelen.

De gezondheid van de dieren is van groot belang binnen de stamboekfokkerij. Fokkers worden geadviseerd om enkel dieren in te zetten met een probleemloze gezondheid die een minimum aan diergeneeskundige zorg vereisen en die geen zoötechnische gebreken vertonen.

Bijzondere aandacht gaat naar de soliditeit van het geraamte: geen krom borstbeen, geen kromme benen of tenen, geen X- of O-benen, geen karperrug, geen splitvleugels, kruisbekken... Doordat bij pluimvee meer lijnenteelt voorkomt, is grote aandacht nodig bij het beoordelen van de nakomelingen en kunnen genetische afwijkingen niet gebruikt worden voor de fok.

Van inteelt is sprake als twee dieren met elkaar worden gepaard die familie van elkaar zijn. Bij lijnenteelt wordt hetzelfde gedaan. Het verschil tussen inteelt en lijnenteelt betekent in de praktijk meestal een verschil in gradatie. Bij het toepassen van lijnenteelt is de achterliggende gedachte veelal om daarmee goede eigenschappen te 'verankeren' en zo zekerheid in de vererving te creëren.

Maar lijnenteelt en zeker inteelt geeft een verhoogde kans op het optreden van erfelijke afwijkingen en het optreden van inteeltdepressie (voornamelijk terug te zien in verminderde vruchtbaarheid en vitaliteit). Op populatieniveau is een verkleining van de genetische spreiding (dieren in de populatie worden steeds meer familie van elkaar).

Inteelt en lijnenteelt is af te raden als het om de instandhouding van het ras gaat.